Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 26 | Vilnius 1938 m. liepos 29 d. | Pirmi metai

Šiame numeryje

Ką pasakė Anglijos premjeras. Čekoslovakijos vyriausybė paskelbė tautinių mažumų statutą. Varšuvoje atnaujinamos Lietuvos — Lenkijos prekybos derybos. Neramumai Tolimuose Rytuose.

Šis tas apie Lietuvos—Lenkijos prekybos eigą. Švedijos spauda.

PAVYZDINGAS KAIMAS

Seniau laikraščiuose būdavo rašoma tik apie miestus; apie kaimus ir jų gyventojus—ūkininkus retas kas užsimindavo. Ir suprantama, kodėl taip buvo: Tais laikais viešajame valstybių ir net tautų gyvenime visiškai nedalyvavo iš kaimo kilę žmonės; visą gyvenimą vairavo arba miestiečiai, arba dvarininkai, kurie nieko bendro su kaimu neturėjo. Kaimas sukruto tik tada, kai ir ūkininkų vaikai išėjo mokslus, išsimušė į žmones. Tik tada laikraščiuose ir atskirose knygose buvo pradėta rašyti apie sunkų kaimo gyvenimą, apie vargingą artojo buitį.

Aišku, kad iš karto neįmanoma buvo daug kas padaryti ir netgi dabar galima drąsiai sakyti, kad kaimo žmonių gyvenimui pagerinti padaryta labai maža, o vietomis, kaip buvo vargas, taip ir paliko. Tačiau gerai ir tai, kad kaimo klausimas jau išjudintas, jau šiandieną negalima pamoti ranka į kaimo žmones ir palikti juos vien Dievo valiai. Ne. Šiandieną kaimo žmonių gyvenimo pagerinimu turi rūpintis ir vietomis jau rūpinasi valdžios, atskiros organizacijos, spauda ir pagaliau nesėdi rankas sudėję ir patys ūkininkai, kurie žvelgia vis toliau, domisi vis daugesniu klausimų, o pirmoje eilėje pradeda rūpintis savo sunkios buities pagerinimu.

Todėl nieko nuostabaus, kad paskutiniu metu laikraščiuose randame vis daugiau įdomių žinių, kad tai vienur tai kitur iškyla atskiri kaimai, kurie taip kultūringai susitvarko, kad jau statomi kitiems pavyzdžiu. Lenkijoje yra pagarsėjęs Liskovo kaimas, apie kurį daug rašoma paduodant tikrai įdomių žinių, iš kurių matyti, kad tas kaimas savo jėgomis išaugo į tikrą miestelį, kurio visi gyventojai turi mūrinius namus ir visas reikalingas kultūrines įstaigas. Liskovo pavyzdžiu seka ir kiti kaimai. Teko taip pat skaityti, kad panašių kultūringų kaimų jau yra ir Lietuvos Valstybėje.

Vadinasi, atėjo laikas, kad kaip seniau miestai, taip dabar kaimai pradeda kultūrėti, žengti priekin, o tuo pačiu gerėja ir tų kaimų ūkininkų gyvenimas. Deja. Mūsų krašte kol kas dar nėra tokių kaimų, kurie savo kultūringu susitvarkymu ir ekonominio gyvenimo pagerinimu galėtų būti kitiems gražiu pavyzdžiu. Nežinia taip pat, ar greit mūsų krašte tokių kaimų atsiras.

Tai visų pirma pareis nuo pačių ūkininkų apsišvietimo. Kalbant apie tai, reikia aiškiai pasakyti, kad be apsišvietimo, bet išsilavinimo negalima jokia: nei dvasinė, nei ekonominė kultūra. Be to dar nieks nepagerino savo gyvenimo, nepagerinsime ir mes. Štai kodėl yra pateisinamas dažnas mūsų laikraščiuose priminimas skaitytojams, kad tik apsišvietimo keliu eidami, tik išsilavinimo priemonėmis naudodamiesi, palengvinsime savo būklę. Kitokios išeities kol kas dar nėra.

Šioje vietoje malonu pažymėti, kad apsišvietimo reikalą mūsų krašto ūkininkai vis labiau supranta ir brangina. Turime kaimų, kurių daugumas ūkininkų prenumeruoja bent po vieną lietuvišką laikraštį, o ne retai pasitaiko ir tokių namų, į kuriuos pareina ir keli lietuviški laikraščiai. Tikrai džiaugsmingas reiškinys. Yra ir dar malonesnių reiškinių. Štai jau turime mūsų krašte kaimų, kurių visi ūkininkai prenumeruoja „Aidą". Vienas iš tokių kaimų yra Dzegcioriai. Kaimas, kaip ir visi kiti kaimai, gyvenamas vidutiniškai pasiturinčių ūkininkų, kurių kiekvienas prenumeruoja lietuvišką laikraštį.

Kaip minėta, šiame krašte dar neturime pavyzdingai sutvarkytų kaimų, bet jau turime kaimų, kurie suprato apsišvietimo reikalą, kurie masiniai skaito laikraščius ir tuo pačiu mokosi, lavinasi, duodami gražų pavyzdį kitiems kaimams, kurie turėtų nepasiduoti.

Esame tikri, kad kai mūsų krašto ūkininkai vis labiau supras apsišvietimo reikalą, tai anksčiau ar vėliau ir mes galėsime pasidžiaugti ne vieno, bet daugelio kaimų pavyzdingu susitvarkymu, kuris kitiems darys gero įspūdžio ir mums patiems bus naudingas.

Anglijos premjero kalba

Šio mėn. 27 dieną Anglijos parlamente pasakė didelę kalbą premjeras Čemberlenas. Jis savo kalboje apibūdino visą eilę svarbių ir aktualių politinių klausimų, pabrėždamas, kad Anglija baigianti ginkluotis ir, kad galutinis Anglijos apsiginklavimas bus geriausias argumentas prieš galimus užpuolimus.

Ta proga Čemberlenas priminė, kad Anglijos pagrindinės politikos tikslas - išlaikyti taika, bet anglai nei savo garbės, nei interesų neaukos tarp atskirų valstybių kylantiems nesusipratimams likviduoti. Kaipo pavyzdį, Čemberlenas nurodė Čekoslovakijos—Vokietijos santykių pablogėjimą, pareikšdamas, kad anglai nustojo vilties, kad Čekoslovakijos vyriausybei pavyktų susitarti su vokiečių tautinės mažumos vairuotojais. Tai turėdama galvoje, Anglijos vyriausybė nutarė nusiųsti į Čekoslovakiją specialų savo delegatą, kuris vietoje ištirs susidariusią padėtį.

Čemberlenas kalbėjo ir apie Ispaniją ir Kiniją. Kas dėl Ispanijos, tai Čemberlenas pareiškė, kad naminis Ispanijos karas ir toliau gresia Europos taikai ir todėl dabartinė padėtis Ispanijoje turėtų būti sulikviduota iki pradės galioti Anglijos—Italijos sutartis. Be to, Čemberlenas pareiškė, kad jeigu iki šiol naminis Ispanijos karas dar nepasibaigė, tai šiuo atveju Anglijos vyriausybė neturi jokios atsakomybės.

Paminėjęs japonų įsiveržimą į Kiniją, Čemberlenas pirminė, kad Kinijoje turi svarbių interesų ir Anglija, apie ką turėtų japonai žinoti.

Baigdamas savo kalbą, premjeras Čemberlenas suminėjo ir Tautų Sąjungą, apgailestaudamas, kad ji tokiu svarbiu momentu negalinti daryti jokių žygių. Čemberlenas kartu pareiškė, kad gal ateityje Tautų Sąjunga atgaus pirmykštę savo reikšmę, o kol kas reikia grįžti prie senų diplomatinio bendradarbiavimo formų.

Kas paseks Čekoslovakijos pavyzdžiu

Šio mėn. 27 dieną Prahoje buvo paskelbtas tautinių mažumų statutas, kuriame yra iš viso 13 punktų.

Pirmame punkte pasakyta, kad visi Čekoslovakijos gyventojai, neatsižvelgiant į jų tautystę, turi lygias teises.

Antrame punkte pasakyta, kad gyventojai, sulaukę 18 metų amžiaus, patys gali nustatyti savo tautystę.

Trečiame punkto primenama, kad už mėginimus nutautinti bus baudžiama iki 5 metų kalėjimo.

Ketvirtame punkte pasakyta, kad vaikus turi mokyti ir auklėti tik tos pačios tautystės asmens.

Penktame punkte pasakyta, kad administracijos valdininkais bus priimami žmonės tos tautos, kuri gyvena duotoje apylinkėje.

Šeštame punkte numatyta, kad visais atvejais valstybės piliečiai turi būti traktuojami lygiomis, kad visur turi būti išlaikyta atskirų tautysčių proporcija, kaip, pavyzdžiui, priimant į viešuosius darbus.

Tame pačiame punkte pasakyta, kad visos tautos turės savo mokyklas.

Štai ir yra svarbiausieji tautinių mažumų statuto punktai, iš kurių matyti, kad Čekoslovakija iš tikro yra politinių ir kultūrinių laisvių šalis.

Tačiau paskutinės žinios praneša, kad šiuo statutu ypač nepatenkinti vokiečiai ir visa Vokietijos spauda jau dabar pradėjo aršią kampaniją prieš Čekoslovakijos vyriausybę.

Lietuvos Prezidento atostogos

Lietuvos Valstybės Prezidentas Antanas Smetona dabar vasaros atostogas praleidžia Ukmergės apskrityje, Užulėnio kaime, savo nuosaviame ūkyje. Valstybės Prezidentas poilsio metu gyvai domisi vasaros laukų darbais. Gyvendamas kaime, Prezidentas pasikalba ir su vietos kaimynais ūkininkais.

Šiomis dienomis pas Valstybės Prezidentą buvo atsilankę Kauno arkivyskupas J. Skvireckas, ministeris pirmininkas kun. Mironas, užsienių reikalų ministeris Lozoraitis ir visa eilė kitų žymių asmenų. Arkivyskupas Skvireckas pranešė apie savo lankymąsi Ryme pas Popiežių ir su Valstybės Prezidentu bei Min. Pirmininku bendrai aptarė Lietuvos ir Vatikano dabartinę santykių būklę.

Kaip žinia, šiuo metu tarp Lietuvos ir Vatikano vedami yra neviešì pasitarimai dėl konkordato pakeitimo ir dėl katalikų reikalų Lietuvoje. Todėl šiam sprendžiamųjų veiksnių pasitarimui teikiama didesnės reikšmės ir laukiama, kad Lietuvos ir Vatikano santykiai būsią įstatyti į naujas vėžes.

Lietuvių ir vokiečių invalidų suvažiavimas

Klaipėdos krašte veikia Karo Invalidų ir Karo Našlių Sąjunga, kurios nariais yra visi Klaipėdos krašto lietuviai ir vokiečiai invalidai, Didžiojo karo dalyviai. Ši sąjunga veikia nuo pat Didžiojo karo laikų. Iki 1928 metų jiems pensijos buvo mokamos iš Klaipėdos krašto ir Vokietijos iždo lėšų, Nuo 1928 metų jie aprūpinami Lietuvos Valstybės lėšomis.

Liepos 24 d. Klaipėdoje įvyko šios sąjungos narių suvažiavimas, kuriame dalyvavo Tarptautinės Karo Invalidų Sąjungos pirmininkas, vicepirmininkai, Lietuvos karo invalidams šelpti komiteto atstovas gen. Nagius - Nagevičius, gubernatūros, direktorijos ir seimelio atstovai, kurie suvažiavimą pasveikino ir palinkėjo Klaipėdos krašto invalidų organizacijai sėkmingos kloties. Gen. Nagius-Nagevičius pažymėjo, kad vokiečių kariuomenės dalis, tarp jų daug ir klaipėdiečių, kovojo ir naujai susikūrusios Lietuvos kariuomenės eilėse ir ta proga paprašė pagerbti žuvusių lietuvių ir vokiečių karių atminimus.

Pranešimą apie praėjusių metų veikimą padarė Sąjungos pirmininkas Trumpa. Jis pažymėjo, kad Sąjunga gyvai rūpinasi invalidų reikalais. Dabar ji leidžianti mėnesinį laikraštį, rengianti pinigines loterijas ir daranti visa, kad invalidų medžiaginė būklė būtų kuo geriausia.

Vilniečiai sportininkai dalyvauja rungtynėse

Vilniaus lietuviai sportininkai išvyko dalyvauti Pirmoje Lietuvos Tautinėje Olimpijadoje staigiu, netikėtu būdu ir todėl jie nėra pakankamai pasiruošę Olimpijados rungtynėms. Bet vis dėlto, kaip Kauno laikraščiai praneša, vilniečiai jau yra mėginę dalyvauti sunkumų kilnojime, motociklų, tinklinio ir krepšinio rungtynėse. Sunkumų kilnojime pasirodę vidutiškai. Motociklų rungtynėse L. Palevičius laimėjo antrą vietą. Tinklinio rungtynėse su Šiaulių sportininkais vilniečiai pirmose rungtynėse išėjo nugalėtojais (2:0) krepšinio rungtynes pralaimėjo tik su maža kauniečių persvara.

Rungtynės dar nepabaigtos, todėl tuo tarpu jų galutiniai vaisiai dar nežinomi.

Viešųjų kelių atidarymas

Praėjusiame „Aido" numeryje informavome skaitytojus apie naujų sumų paskyrimą kelių tiesimui į Lietuvą.

Dabar oficialiai pranešama, kad Kaune Lenkijos pasiuntinys Charvatas ir Lietuvos užsienių reikalų viceministeris Urbšys pasikeitė notomis, kuriose pažymėta, kad šiemet nuo rugpiūčio 1 dienos tarp abiejų valstybių bus atidaryti tiesioginiam susisiekimui šie plentai:

Suvalkai — Kalvarija — Mariampolis—Kaunas,—Vievis — Lentvaravas ir Alytus—Eišiškės.

Kartu pranešama, kad šiomis dienomis Lietuvos užsienių reikalų ministerijoje buvo pasikeista notomis ir dėl tiesioginio susisiekimo geležinkeliais.

Iš Lietuvos pusės dalyvavo tik ką grįžęs iš užsienio ministeris Lozoraitis, iš Lenkijos pusės pasiuntinys min. Charvatas.

×

Lenkų spaudoje pasirodė žinių, kad derybos tarp Lenkijos ir Lietuvos prekybos sutarčiai sudaryti bus atnaujintos rugpiūčio 5 dieną Varšuvoje.

Šiuo žygiu Lietuvos delegacija bus padidinta dar dviem asmenimis.

Sugrįžo min. Lozoraitis

Lietuvos užsienių reikalų ministeris St. Lazoraitis kelioms savaitėms buvo išvykęs į užsienį vasaros atostogų.

Dabar Kauno laikraščiai praneša, kad min. Lazoraitis savo atostogas jau pabaigęs ir liepos 23d. sugrįžęs Kaunan. Kitą dieną jis buvo nuvykęs į Užulėnį pas ten vasarojantį Valstybės Prezidentą Antaną Smetoną kuriam pranešęs apie savo kelionę, pasimatymus ir pasitarimus su užsienio politikos vyrais.

Spėjama, kad min. Lozoraičiui sugrįžus, vėl pagyvėsią Lietuvos užsienio politikos reikalai. Spauda daro išvadų, kad po Lenkijos užsienių reikalų ministerio pulk. Beko sustojimo Kaune, reikia laukti didesnių naujienų ir Lietuvos—Lenkijos santykių tolimesniame reguliavime.

Hitleris reikalaus plebiscito?

Anglų pasiūlymas nusiųsti į Čekoslovakiją savo specialų delegatą lordą Runcimaną, Europos spaudoje plačiai yra aiškinamas. Anglų pasiūlymą priėmė Čekoslovakijos vyriausybė ir taip pat nepriešinga tam Vokietija. Tačiau jau dabar kyla klausimas, kas bus, jei ši Runcimano misija nepasiseks? Kaip tuo atveju nusistatytų Čekoslovasijos vyriausybė — kol kas nieko aiškaus nežinia. Užtat apie Vokietijos nusistatymą jau dabar rašoma ir podraug numatoma, kad jeigu Runcimano misija pasibaigtų niekais, tai Hitleris pareikalautų paskelbti Čekoslovakijos vokiečių plebiscitą. Kadangi iki šiol panašių reikalavimų Vokietijos vyriausybė jokioms valstybėms nestatė, tai juo labiau su didesniu susidomėjimu laukiama, kaip pasielgs vokiečiai.

Anglų spauda spėja, kad Čekoslovakijos vokiečių plebiscito klausimą palies Hitleris savo partijos kongrese, kuris bus sukviestas rugsėjo pradžioje.

Sukonfiskuotas pravoslavų vyskupų atsišaukimas

Šio mėn. 27 dieną visuose lenkų laikraščiuose buvo įdėtas šitoksai oficialus telegramų agentūros PAT pranešimas:

„Administracinė valdžia sukonfiskavo Lenkijos pravoslavų bažnyčios vyskupų soboro atsišaukimą, išleistą šiemet liepos 16 d., nes atsišaukime buvo paduotos tendencingos ir netikros žinios apie likvidavimą kai kurių nereikalingų pravoslaviškų objektų kai kuriose Liublino vaivadijos apskrityse."

Šio oficialaus pranešimo proga paskelbė platesnius paaiškinimus telegramų agentūra ISKRA. Savo paaiškinimuose tarp kitko ši agentūra prikiša pravoslavų vyskupams, kad jie savo atsišaukime visiškai nepalietė tikinčiųjų pravoslavų reikalų, bet lyg stengiasi ginti rusų laikų rusifikacijos tikslais pastatytas cerkves.

Lietuvos-Lenkijos prekybos galimumai

Po Didžiojo karo paskirų valstybių bendravimas kurioje nors srityje pasidarė labai painus ir nenuoširdus. Kiekviena valstybė, ypatingai didesnės, jeigu tik turi prie —kitos valstybės kokių nors interesų, stengiasi sudaryti tokias sąlygas, kad kuo daugiau laimėtų, nors jos partneris būtų nuskriaustas. Net ir ekonominius santykius tvarkant bei vykdant kiekviena valstybė stengiasi ne tik uždirbti, bet ir šį tą politiškai laimėti Seniau, prieš Didįjį karą, kai visame pasaulyje buvo įsigalėjusi laisva prekyba, tvarkoma vien konkurencijos dėsniais, mažai kam buvo žinomos prekybos sutartys tarp paskirų valstybių ir nieks nesisielojo, kiek kuri valstybė importuoja savo gaminių į kitą valstybę ir kiek ši eksportuoja kitur.

Visai kitoki santykiai susidarė po Didžiojo karo. Dabar kiekviena valstybė stengiasi kuo daugiausiai savo krašto gaminių eksportuoti, o kuo mažiausiai importuoti. Kad galima būtų apsiginti nuo importo, kiekviena valstybė importuojamus gaminius apdeda didžiausiais mokesčiais (muitais) arba stačiai jų neįsileidžia. O jeigu įsileidžia, tai būtinai reikalauja, kad eksportuojanti valstybė mažiausia tokiai pat sumai įsileistų importo.

Bet šis reiškinys dar nebūtų taip labai kenksmingas ir rizikingas, jeigu importuojančios valstybės neturėtų kitokių paslėptų politinių tikslų. Dabar kiekviena importuojanti valstybė santykyje su eksportuojančia jaučiasi kaip toje patarlėje sakoma: jeigu mano vežime sėdi, tai ir mano giesmę giedi. Vadinasi, jeigu aš perku iš tavęs, tai tu turi visais atvejais eiti su manim iš vieno.

Šitokia sąlyga jau yra gana sunki ir rizikinga. Netekti kurioje nors valstybėje rinkos yra labai svarbus dalykas. Tuomet vėl reikia ieškoti malonės, kad kuri nors kita valstybė priimtų tuos gaminius, ir su šita reikia derėtis, reikia jai pažadėti tam tikrus politinius įsipareigojimus.

Tokioms sąlygoms esant, prekybos sutartims dabar priduodama labai didelė politinė reikšmė. Kiekviena valstybė plačią prekybą stengiasi vesti su ta valstybe, kuri padėtų politinėje srityje. Iš antros pusės kiekviena valstybė stengiasi kuo stipriau susurišti ekonominiu atžvilgiu su ta valstybe, kurią nori išnaudoti, padaryti priklausomą politinėje srityje.

Šios sąlygos veikia visur. Taigi negalima jų eliminuoti ir iš Lietuvos —Lenkijos prekybos sutarties, dėl kurios sudarymo neseniai buvo pradėtos derybos. Jos, kaip jau buvo anksčiau pranešta, laikinai nutrauktos. Abiejų valstybių delegacijos, pasidalinusios bendromis mintimis ir aptarusios prekybinius galimumus ir dėsnius, nuvyko į savas ministerijas, kur bus smulkiai aptarti visi rūpimi klausimai ir po to bus pradėtos pagrindinės derybos dėl galutinio prekybinių santykių užmezgimo.

Lietuvos delegacijos pirmininkas dir. J. Norkaitis, išvykdamas po šių pasitarimų iš Varšuvos į Kauną, lenkų vienam laikraščiui („Codzienna Gazeta Handlowa") apie derybų eigą ir prekybos galimumus štai ką pareiškė:

„Abiejų valstybių delegacijos tarėsi jas dominančiais klausimais visiško pasitikėjimo nuotaikoje. Kadangi tai yra pirmieji pasitarimai ūkiškais reikalais, tai jie privalo tverti ilgiau, nes į tą sritį įeina ne tik prekybiniai reikalai, bet ir daugelis kitų, kurie su prekyba rišasi ir todėl turi būti kartu išspręsti. Esant geriems norams, tikslas bus atsiektas, kurio ribas nuties prasidėjusios prekybos derybos.

Čia tenka suminėti, kad svarstant šiuos klausimus juntamas didelis viešosios opinijos susidomėjimas.

Remiantis statistika nuo 1925 iki 1928 metų, taigi tuo metu, kada tarptautinėje prekyboje buvo didelė laisvė, dar nebuvo taikomi skirtingi muitų tarifai ir nebuvo devizinių suvaržymų, prekybinė Lietuvos — Lenkijos apyvarta sudarė daugiau kaip 15.000.000 litų

Lenkija tada Lietuvon eksportuodavo įvairias medžiagas, anglį, druską, geležį, cementą, sufosfatus ir kitas įvairias chemikalijas. Jau vien tik iš to galima suprasti, kaip dideli galimumai Lenkijos eksportui yra Lietuvoje. Šiuo metu tie galimumai, išsivysčius labiau Lenkijos pramomei, kurios pažangą Lietuvoje gerai žinome, dar labiau padidėjo.

Taip buvo seniau, praeityje. Dabar Lietuvos prekyba su Lenkija, mano nuomone, — pareiškė dir. Norkaitis, — turėtų būti pagrįsta dėsniu „do ut des" (Vadinasi, man galėsi parduoti tik tiek, kiek tu iš manęs nupirksi). Prisitaikant šio dėsnio ir reikia nustatyti, kokias prekes abidvi valstybės viena antron eksportuos. Kadangi Lietuva ir Lenkija yra žemės ūkio kraštai, vadinasi, turi ne tiktai vienodą ūkišką struktūrą, bet ir tuos pačius gaminius eksportuoja, tai užsienio rinkose, užuot viena antrą papildžiusios, dar konkuruoja tarp savęs.

Visi gerai suprantame, kad Lenkijon galime įvežti savo gaminių daug mažiau, negu iš jos importuosime. Žinoma, esant tokioms sąlygoms, jau iš anksto reikia pasakyti, kad ta padėtis yra nepakenčiama ir iš karto nepriimtina. Dėl to, esant geriems norams, šiai padėčiai pakeisti turime ieškoti galimumų kitose srityse. Šie reikalai ir sudaro ypatingą abiejų valstybių delegacijoms susirūpinimą.

Lietuvos užsienio metinė prekybos apyvarta sudaro pusę milijardo litų, iš ko eksportui tenka 250.000.000 litų. 60% mūsų eksporto sudaro šie svarbieji gaminiai: sviestas, sūriai, bekonai, celiulioza ir dikta. Šių svarbiausių mūsų eksporto gaminių Lenkijon importuoti, žinoma, negalime. Dar mums lieka žuvys, kurios mūsų eksporte sudaro žymią poziciją, sena geležis, celiuliozą ir bitukas, specialus kelių statyboje vartojamas akmuo.

Lietuva daugiausia eksportuoja Anglijon, kuri nuperka net 50% mūsų eksportuojamų gaminių, Vokietija 18%, toliau seka Sovietų Rusija, Olandija, Belgija, Prancūzija ir Čekoslovakija, su kuria paskutiniu metu prekybos apyvartą žymiai padidinome. Dar tolimesnėje eilėje randasi Skandinavijos valstybės. Jeigu imsime importą, tai importuojančios valstybės bus toje pačioje eilėje.

Šioje užsienių prekybos plotmėje norime pradėti prekybinę apyvartą ir su Lenkija.

Neturime jokių abejonių, kad lietuvių—lenkų prekybinė apyvarta būtų didelė. Lyginamoji riba čia gali būti aukščiau minėta 20.000.000 litų suma. Privalome tačiau prisiminti, kad esant devizų suvaržymui, kuris veikia ir Lietuvoje, šis klausimas galima išspręsti tiktai kleringo (mainų) pagrindu, pagal santykį 1 : 1 (vadinasi, importas lygus eksportui).

Mažiausia mūsų prekybinė apyvarta su užsieniu buvo 1934 metais. Nuo tų metų matome pastovų ir žymų tos apyvartos augimą. Mes numatome, kad šiais metais, lyginant su 1937 metais, mūsų eksportas ir importas padidės mažiausiai 20 procentų. Tokioms sąlygoms esant, importas iš Lenkijos nesudarys jokios žalos ir kliūčių kitų valstybių interesams, su kuriomis esame jau seniai susirišę prekybos sutartimis. Apie esamą Lietuvoje konjunktūrą mums geriausiai parodo perkamoji žmonių galia, dėl kurios padidėjimo pernai turėjome net 4.000.000 litų neigiamo balanso užsienio prekyboje, kuris paprastai esti teigiamas.

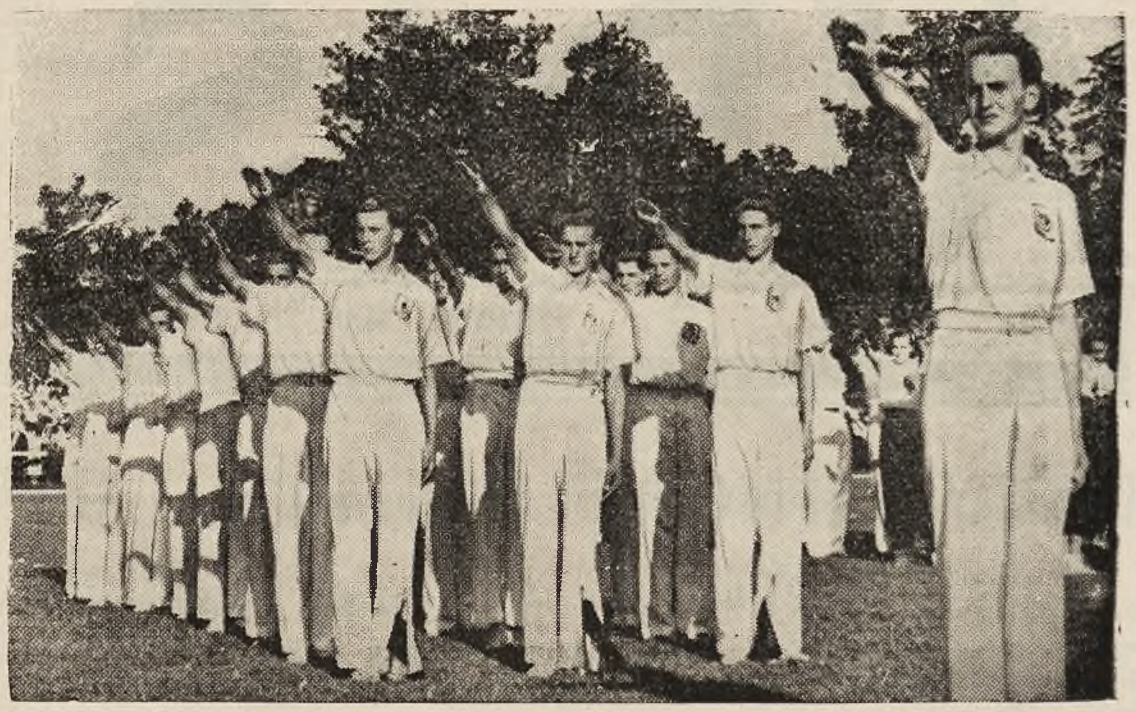

Vilniaus lietuviai sportininkai Kaune Pirmosios Lietuvių Tautinės Olimpijados atidarymo metu.

IŠ KITŲ LAIKRAŠČIŲ

Vilniečiai Kaune

Apie iškilmingą Vilniaus lietuvių pasitikimą Vievyje, Kaišiadoryse ir Kaune rašo visa Lietuvos spauda. Ta proga dedamos ir fotografinės nuotraukos. Iš viso matyti, kad anos pusės lietuviškoji visuomenė Vilniaus lietuvių atvykimu esanti labai patenkinta. Bet, matyti, džiaugiasi nuvykę ir mūsų vilniečiai.

Kauno dienraštis „XX Amžius" yra įsidėjęs iš Vilniaus kartu su sportininkais nuvykusio kun. K. Čibiro straipsnį, kuris pradedamas šitaip:

> „Vilniečiui norisi pamatyti Kauną, Lietuvą... Čia eina savoje valstybėje kūrybinis tautos darbas, darbas po ilgų pavergimo metų, čia daug pažįstamų, čia nemaža atsiminimų. Pamatyti, pajusti savo tautos dvasią ir gyvenimo pulsą, pakvėpuoti savo tautos oru,— štai kas vilioja vilnietį į Kauną".

Toliau kun. K. Čibiras aprašo, kaip vilniečiai ruošėsi kelionėn, pažymi, kad jie buvę netikri, ar gausią leidimą, bet paskui maloniai apsirikę. Ir pabrėžia, kas nulėmė:

> „Varšuva šį kartą patraktavo nepaprastai palankiai mūsų prašymą ir, nesilaikydama įprastų formalumų, nes laikas spaudė, įsakė Vilniaus organams išduoti mums kolektyvinį pasą. Patekome 43 asmenys.
>
> Džiaugiamės tie, kurie patekome, liūsta ir pavydi tie, kurie pražiopsojo ar netikėjo ir neužsirašė."

Pagaliau straipsnio autorius užbaigia šitai :

> „Kelionė į Kauną buvo vienas džiaugsmas ir susijaudinimas: pasveikinimai, gėlės, himnai, muzika, šauksmai valio ir tos akys, ilgesio ir džiaugsmo ašarų suvilgytos, — visa tai veikė mus ir kėlė į kažkokią intimišką, šiltą ir jaukią dvasios pagautę. Po pasveikinimų ir sutiktuvių pagavo mus iškilmių banga: skaučių stovykloje paradas, kalbos, pietūs; Olimpijados atidarymo ilgos ir gražios apeigos, pirmosios rungtynės, skautų stovyklos uždarymas ir paskutinis laužas su turtinga ir įvairia programa — įspūdžių įspūdžiais užliejo mūsų sąmonę ir pasąmonę... Džiaugėmės ir nuo džiaugsmo... vargome! Tai buvo gausumo bei duosnumo diena — tauta savo laimėjimais pagavo mus ir nešė, nešė liuliuodama vis tolyn, vis arčiau... prie savo širdies. Visą gyvenimą neužmiršime tos dienos!"

JUOZAS PAUKŠTELIS

3)

Dėdė Vilkelis

— Seniau pupų ankščių pilveliai buvo atgręžti į pačią pupą, o dabar priešingai. Naa, vaike, kad tu nežinai, jau nuo Didžiojo karo pupos pakeitė savo augimą... Mat, sako karo armotos neveiks žmogui, kaip jos neveiks, kad veikia net visokioms žolėms ir medžiams. Nuo Didžiojo karo daugybė žolynų ir medžių nebe taip auga, žydi ir nebe tokius vaisius neša kaip pirmiau. Seniau aš nežinojau kas tas amalas ant agrestų, o dabar... Ee, vaike, viskas eina blogyn... Bet aš ir užgaišau. Sudiev.

Bėga senis kraipydamas, į šalis rankos išskėstos. Staiga atsigręžia ir žiūri.

— Ar tu matai, vaikeli, koks mano ėjimas.

Klausau.

— Kojos pasidarė, kaip kabliai: visiškai nebesutaria... Cha cha cha, seniau jos man žemės nesiekdavo; tik kulnis į užpakalį daužydavos ir gana.

Nubėgo.

— — — — —

Jau pusė lankos išpiauta Rasoti pradalgiai kvepia. Saulė jau pradeda kepinti. Vilkelis vienmarškinis be kepurės piauna. Kakta paraudusi šlapia. Nugara truputį garuoja. „Piauti man, kaip kortomis grajyti", dažnai jis sako. „Aš ir mirdamas galėsiu jūsų lanką piauti".

Kaip tik po šv. Jono, tetušis ir eina pas Vilkelį: „Kūmai, ar dar gali rytoj, žadame jau po lankas pradėti valoti?".

„Gerai, kūmai, ką-ne-ką, bet šieną piauti dar galiu... Kad nori atnešk, aš ir tau dalgį išplaksiu. Gal nusipirkai naują?... Atnešk, įtversiu, pataisysiu... Gi jūs jauni ir nieko nemokate".

Ir dabar Vilkelis pirmutinis bare kerta.

— Cha cha cha...

— Ko dėdė juokies — klausia vyrai.

— Varlės jūs varlės, ko gi dabar liekatės nuo manęs... Irgi mat vyrai, susirietę, persimetę. Kas, ar ką?... Oi tu Dieve mano, grąžinkit man penkiasdešimtis metų atgal, pamatysit, — man dalgis, kaip žaibas lakstys po pievą; iki pietų visa lanka būtų ant šono...

Vyrai tartum negirdi. Vilkelis nusijuokia ir vėl piauna.

— Kad norit, duokit man savo dalgius—papustysiu. Nemokate pasipustyti, užtat ir nepapiaunate...

Motutė atnešė pusryčius. Padėję dalgius vyrai rinkosi valgyti pas jovarą ant akmens. Vilkelis tik žiūri į akmenį, žiūri, Paskui: „tfiu", nusispiovė ir eina sau.

— Ar girdi, kūmutėli, eik valgyti, kur gi dabar eini?.. — šaukia motutė.

— Kaip eisiu, kad jūs visiškai proto nebeturite. Ar nežinote, kad tas akmuo užkerėtas... Pažiūrėkit ir patys pamatysit velnio pėdas Seniau čia velniai susirinkdavo ir už to akmens pasigūžę žiūrėdavo į Mušą, kaip duhure plikos mergos maudosi. Dabar ji čia pusryčius padėjo valgyti. Valgyk, kad nori — piktai atidrožė senis.

— Eik, ką čia niekus kalbi.

— Nee, galite sau valgyti, aš neisiu.

Vilkelio nebeprivadinsi, jei jau jis užsispyrė. Jis gali net lanką pamesti piovęs ir parbėgti namo...

Vyrai persikėlė pusryčiauti po jovaru.

Dažo Vilkelis taukus su žirniniu blynu. Pirštai taukuoti, blizga... Pamatęs „Dievo dovaną" varvančią per pirštus, labai atsargiai ir su pagarba veide, ją nučiulpia...

Staiga vėl nei iš šio, nei iš to:

— Cha cha cha...

— Dėdė tur būt jau kai ką juo kingo atsiminė...

— Cha cha cha... Aha vaikai, aha... Gi jūs nežinote, kad po šiuo jovaru aš ką tik savo gyvybės nenustojau.

Padariau miną, tartum ji niekada nebuvo tokia rimta... Vilkelis rankove nusišluostė prakaitą nuo kaktos, padėkojo motutei už pusryčius ir pradėjo:

— Amžiną atilsį, nė vienas jūs neatmenate senio Baniulio... Oi tu Dieve mano, koks ten buvo vyras. Dešimtį jūsų sudėk į krūvą ir tai tokio negausi. Storumėlis neišpasakytas... O ir gerklę turėjo, kaip iš armotos; kad aname gale sodžiaus būdavo suriks ant savo šeimynos, tai aš gulėdamas po krosnies tuoj pabusdavau.

— Kaip, ar dėdė po krosnies gulėdavai.

— Ar gi tu dar pirmą kartą girdi?.. Cha cha cha .. Kai aš tarnavau pas tavo senelį, mes visa šeimyna, šeši žmonės gulėdavom po krosnies. Tegul ją kur smalos, dabar aš jau ten nebegulėčiau, neramu: būdavo kai sulysim, kad ims tie berniokai mergas knirkinti, nė miegoti neduodavo...

Taigi, vaikai, kad tik Baniulis aname gale sodžiaus surikdavo, aš tik bimpt ir guliu ant žemės. Mane tartum kas šaute iššaudavo iš tos krosnies. Žinokit, vaikai kad Baniulis buvo dvaro vaitas ir todėl jo gerklė visiems būdavo tokia baisi.

Vieną sekmadienio rytą aš čia pat ganiau galvijus. Užsikūriau po tuo pačiu jovaru ugnį ir snaudžiu. Tik pajutau, kažkieno rankos, kaip geležis suspaudė mano gubrį. Pakeliu akis — prieš mane Baniulio nosis. Ee, vaikai, dabar nebėra žmonių su tokiomis nosimis. Ar tikėsit ar netikėsit, storumo buvo kaip šitas uzbonėlis — ir parodė Vilkelis uzboną, kuriame tilpdavo keli litrai rūgusio pieno.

Aš, negalėdamas juokais tverti, skubinau klausti:

— Tai ką tamstai tas Baniulis darė?

— „Aa, eros paperos, kur tavo galvijai?!" suriko Baniulis. Kad žinotumėt, vaikai, nuo vieno jo balso aš apkvaitau. Tartum perkūnas trenkė į mane... Paskui, kaip kirs man rožančiu per nugarą, aš žakt, žakt ir nutilau. Mat, Baniulis man taip smarkiai rožančiu užvirino, kad visi karoliukai sulindo į nugarą.

Mes visi iškritome juokais.

— Menki čia juokai.. Jei kuris iš jūsų būtumėt mėginę Baniulio rožančiaus, seniai būtumėt Abraomo vištas ganę... Dieve gelbėk — karoliai buvo kaip laukiniai obuoliukai, o kryželis svėrė pusė svaro... Be to buvo vyras, tai bent vyras, nė vienas jūsų arklys negalėtų jo panešti... Būdavo kad užsėjoti, žiūrėk — arklys ir linksta prie žemės. Bet ar jūs žinot vaikai kiek jis suvalgydavo?

(B. d.)

Ar yra Vilniuje hitlerininkų laikraštis?

Toksai paklausimas gali atrodyti fantastiškas, o betgi paskutiniu metu Vilniuje apie tai ne tik kalbama, bet ir rašoma.

Vilniuje, kaip žinome, išeina net penki lenkiški dienraščiai: monarchistų dvarininkų „Słowo", buvusių demokratų „Kurjer Wileński", senų endekų „Głos Narodowy", sensacijų „Express Wileński" ir kažkieno dienraštis „Gazeta Wileńska", kurio redaktorių straipsnių gėdinasi ir daugelis rimtų lenkų laikraščių. Gyvenimui vietoje nestovint, keičiasi ir laikraščių kryptys. Pavyzdžiui, šiuo metu „Słowo" dienraštyje niekuomet negalima rasti straipsnio apie monarchizmą, retai kada pasirodo viena kita žinelė ir dvarinkų reikalu. Užtat akcija prieš žydus auga kaip ant mielių. „Słowo" redaktoriai išsijuosę pliekia žydus, gaudyte gaudo visokiausias žinias, daugiau ar mažiau liečiančias žydų gyvenimą ir jas, savotiškai pertvarkę, deda pirmon vieton. Žinoma, jei kas yra nusistatęs prieš žydus iš esmės, tai geriausį pavyzdį gali rasti Vokietijoje. „Słowo" taip ir daro. Jo redaktoriai, gerėdamiesi vokiečių politika žydų atžvilgiu, giria dabartinėje Vokietijoje ir visą kitą politiką. Netgi, rodos, neigiamai įvertino Vokietijos lenkų memorijalą, kuriame buvo išdėstytos lenkams daromos skriaudos.

Iš to yra daromos daug ką pasakančios išvados. Viename vokiečių (ne hitlerininkų) laikraštyje „Der Deutsche in Polen" neseniai buvo įdėta ši žinia:

„Vokietijos vyriausybė neturi sau palankios spaudos Lenkijoje, išskyrus tautinių - socialistų (hitlerininkų) „Słowo" Vilniuje ir dvasiškai su juo susigiminiavusius ir iš to paties šaltinio mintančius mažus Varšuvos savaitraščius".

Maždaug tuo pačiu metu Varšuvos dienraštyje „Kurjer Warszawski" buvo įdėta ši žinia:

„Berlyno lenkų sluoksniuose padarė nemalonų įspūdį įdėtas „Słowo" dienraštyje Mackevičiaus straipsnis, kuris buvo nukreiptas prieš lenkų tautinę mažumą ir prieš birželio mėn. įteiktą memorijalą. Ypač aštriai aiškinamos tos straipsnio ištraukos, kuriose Mackevičius, prieš tai užginčijęs memorijale iškeltus priekaištus, patvirtino, kad vokiečių tautinė mažuma Lenkijoje yra blogai traktuojama ir dėl to esą reikalinga keisti oficialus kursas.

Ta proga tenka pažymėti, kad nuo kelių dienų Vilniaus „Słowo" pardavinėjamas beveik visuose Berlyno laikraščių kioskuose, nors tuo pačiu metu tik dalis kitų lenkų laikraščių galima gauti tik geležinkelių stotyse".

×

Vėliau „Slowo" redaktorius paneigė jam daromus priekaištus, pareikšdamas, kad jis niekuomet nerašęs prieš Vokietijos lenkų memorijalą; ta proga pareiškia, kad į Berlyną siunčiama 30 „Słowo" egzempliorių. Laikraščio „Der Deutsche in Polen" sensacijų „Słowo" redaktorius nepaneigė.

Štai kodėl yra aktualus paklausimas, ar yra Vilniuje hitlerininkų laikraštis.

z.

Švedijoje leidžiami 287 dienraščiai

Švedų statistika nėra pagrindo netikėti. Ji yra sena, prityrusių žmonių vedama ir svarbiausia, neturinti tendencijos girtis. Pagal jos davinius, dabar Švedijoje išeina 287 dienraščiai, 30 savaitraščių ir 195 žurnalai. Kadangi Švedija turi 6 milijonus gyventojų, tai maždaug dvidešimčiai tūkstančių žmonių tenka vienas dienraštis.

Iš 287 švedų dienraščių tik 32 yra neutralūs, grynai informacinio pobūdžio; visi kiti turi aiškų politinį ir ideologinį nusistatymą. 33 priklauso socialdemokratams, 33 — liaudies partijai, 29 — dešiniesiems, 22 — ūkininkų sąjungai, 18 — liberalų partijai, 29 — laisvamanių partijai, 4 — komunistams ir t. t. Hitlerio agentūra — nacionalistų partija turi taip pat vieną dienraštį. Jeigu Švedija pasektų diktatūrinių šalių pavyzdžiu ir vietoj spaudos laisvės įvestų spaudos vergiją, kurioj verčiama rašyti tik tai, ką valdančioji grupė liepia, čia liktų ne daugiau kaip 100 dienraščių. Spaudos laisvės įstatymas Švedijoj veikia nuo 1812 metų.

Iš paduoto Švedijos laikraščių skaičiaus ypač į akis metasi mažas savaitraščių skaičius. Laikraštinio formato savaitraščių švedai neturi. Jie visi virto didelio formato.

Švedų dienraščiai savaitraščius nukonkuravo pasinaudodami švedų pašto, susisiekimo tobulumu ir, žinoma, gyventojų ekonominiu pajėgumu. Švedų paštas ne tik po miestelius, bet ir po kaimus išvežiojamas geležinkeliais, laivais, lėktuvais, specialiais autobusais ir motociklais. Be to, tokio didumo mieste, kaip Ukmergė ar Kėdainiai išeina keletas dienraščių, todėl tos apylinkės gyventojams visai nėra reikalo laikraštį prenumeruoti iš sostinės. Provincijos laikraštis gauna visas informacijas iš spaudos biurų ir savo žiniomis nuo sostinės leidinių nesiskiria.

Į savaitraščius žinios visai nededamos. Ten spausdinamos apysakos, kelionių reportažai, svetimų šalių aprašymai ir daugybė iliustracijų. Žurnalai daugiausia profesinio pobūdžio. Visas kultūrinis gyvenimas koncentruojasi dienraščiuose.

Laikraščiai konkuruoja savo kultūringumu, informacijos ir medžiagos gausumu. Kiekvienas laikraštis stengiasi savo skiltims gauti originalų kurio nors švedų profesoriaus, žymaus gydytojo, ar menininko straipsnį iš savo specialybės srities.

Aš iš pradžių stebėjausi, kodėl švedų aukštojo mokslo personalas taip aktyviai bendradarbiauja dienraščiuose. Jie rašo populiarius straipsnius iš savo specialybės ir tokiu būdu jie moko ne tik studentus, bet ir visus dienraščių skaitytojus. O juos rašyti prašo pasikeisdamos redakcijos. Žinoma, kuris nors neturtingas dienraštis neišsigalės žymiam mokslininkui už darbą atsilyginti, bet jeigu tas mokslininkas savo pažiūromis yra artimas laikraščio leidėjams, jis mielai sutiks parašyti be atlyginimo. Tokiu būdu laikraščių lenktyniavimas atlieka didžiulį šalies kultūrinimo darbą.

Populiarusis mokslas — būtina švedų laikraščio dalis. Labai daug vietos skiriama ir sportui. Kultūrinis laikraščių lenktyniavimas neabejotinai dirba ir tebedirba švedų tautos naudai. Populiariajam mokslui iš žurnalų perėjus į dienraščių skiltis, švedų žurnalai liko gana siauri, nagrinėją tik profesinius arba specialių studijų reikalus. Plačiuose gyventojų sluoksniuose nėra paplitę. Pavyzdžiui pačių žurnalistų organas teturi tik nedidelius 32 puslapius. O rašytojai specialaus žurnalo savo kūriniams visai neturi. Jie visi pakankamai turi vietos dienraščiuose ir savaitraščiuose. Didžiausią literatūros žurnalą leidžia Bonniers leidykla. Tačiau šitas žurnalas skiriamas daugiau pasaulinės literatūros apžvalgai.

Iš šalies žiūrint atrodo, kad esant Švedijoj visiškai spaudos laisvei ir tokiai daugybei dienraščių turėtų būti nemažiau ir spaudos bylų. Žiūrėk, laikraštis kokią nors neteisybę parašė, ką nors įžeidė, negražiu vardu pavadino ir eime į teismą. Drįstu tvirtinti, kad tokios rūšies bylų man neteko girdėti. Praėjusių metų rudenį įvykusios spaudos bylos turinys buvo toks: vienas jūrų karininkas, laikydamasis savo antikomunistinių pažiūrų, savo žinioj esančiam kareiviui neįteikdavo kai kurių jo vardu siunčiamų laikraščių. Kareivis už tai apskundė savo vadą teismui ir bylą laimėjo. Švedų pilietis, nežiūrint kokias pareigas eitų, turi laisvę skaityti ir prenumeruoti viską, kas jam patinka.

Nebuvimą spaudos bylų tenka aiškinti švedų tautos kultūra, jų nuostabiu sąžiningumu, giliu visuomeniškumu ir ta aplinkybe, kad švedų spaudoj korespondencijas ir pranešimus rašo žmonės savo srities specialistai, o ne šiaip sau mėgėjai ką nors įdomaus apie savo pažįstamus parašyti. Kiekvienas korespondentas gauna iš policijos taip vadinamą spaudos kortelę, kuri leidžia visur ir visada skelbiamą žinią patikrinti vietoj. Korespondento vardas čia ypatingai gerbiamas. Švedų spaudos korespondentas visur ir visada laukiamas svečias, nėra durų, kurios jam būtų uždarytos. Todėl, paėmus krūvon visas tas sąlygas, kurias turi švedų spauda, nė kiek netenka stebėtis, jog Švedijoje yra 287 dienraščiai.

Iš „L. Ž.".

Svetima propaganda ir mūsų kaimas

Trumpai tariant, propaganda vadiname kokių nors idėjų skleidimą. Propagandos priemonės gali būti gyvas žodis, spauda, radijas ir kitos. Suprantama, kad kiekvienos idėjos skleidėjai stengiasi rasti kuo daugiausia šalininkų plačiose žmonių masėse. Tarp kitko labai gudriai yra vedama visur komunistinė propaganda. Ji vedama ne tik miestuose, bet ir kaime. Mūsų kaime taip pat komunizmas yra platinamas. Tiesą sakant, valstybė labai griežtai su komunizmu kovoja, o komunizmo skleidėjus baudžia kalėjimu, bet vis dėlto komunizmas slaptų agentų yra labai sumaniai kaime platinamas. Tie slaptieji agentai, norėdami patraukti žmones, prikalba paprastai visokių niekų, žadėdami gyventojams visokiausių gėrybių. O pavyzdžiu nurodoma paprastai Sovietų Rusija, kur gyvenimas esą labai geras, kur nesą ponų išnaudotojų, kur esą visi lygūs, darbininkai patys valdosi ir t. t. Daugelis kaimiečių, prisiklausę tokių kalbų, o nežinodami, kaip toje Sovietų Rusijoje iš tikrųjų yra, įtiki komunistų agentams, nors nesupranta, ką iš tikrųjų tas komunizmas reiškia. Nežino, kad dabar Sovietų Rusijoje yra didžiausias vargas ir netvarka, kad ten nei vienas žmogus nėra tikras savo rytojaus, kad darbininkai gyvena didžiausiame skurde, kad valstybė, pasiėmusi į savo rankas visą produkciją, labiausiai išnaudoja darbininkus, kad tenai nėra jokios lygybės. Tik lengvamaniai gali įtikėti komunistų agentams ir jų kalboms. Rimtai galvojąs žmogus turėtų žinoti, kad tos visos kalbos yra grynas melas ir žmonių apgaudinėjimas, turėtų žinoti, kad komunizmas nieko gero negali duoti, nebent tik baisią vergovę, kurią dabar pergyvena tos „laimingos" šalies darbininkai ir valstiečiai. Tiesa, dabartinė ekonominė santvarka turi daug trūkumų ir negerovių, bet būkime tikri, kad ir komunizmas tų negerovių neišspręs.

Be komunizmo mūsų kaime vedamos ir kitokio pobūdžio propagandos taip pat žalingos lietuvybei. Todėl mūsų kaimas, ypačiai jaunimas turi būti labai atsargus ir nesistvarstyti to, kas yra kenksminga lietuvybei. Mūsų jaunimo pareiga — nepasiduoti svetimoms įtakoms, nes jaunimas turi būti visų pirma lietuviškas, turi suprasti savo visuomenės ir savo tautos reikalus. Svetimi jam turi būti visokie šunkeliai. Lietuviai esame mes gimę, lietuviai turime ir būti. Klysta, kas mano, kad išsižadėjus savo tautybės, galima užsitarnauti kitų pagarbos ar malonės. Taip gali galvoti tik neprotingas žmogus.

Juk jeigu kas moka išsižadėti savo tautybės, savo kalbos, tai jis gali ir viską padaryti, jam nieko nebus šventa. Ypač dabar mūsų kaimas turi saugotis svetimų įtakų, kada jis pasiliko pats vienas be glaudesnių ryšių su savo šviesuomene. Dabar kaimas turi pats daugiau savimi rūpintis, jis turi daugiau užsiimti savišvietos ir kultūrinimosi reikalais, o visų pirma kaimas turi dabar labai kritiškai į viską žiūrėti, kad nepakliūtų kur nereikia.

N. N.

KORESPONDENCIJOS

Klaišiai, Lydos apskr. *Dėl melioracijos* Klaišiai nemažas kaimas. Jame yra 48 ūkininkai. Šiemet jie skirstosi į vienkiemius.

Prieš porą metų čia buvo atsiųstas valdiškas inžinierius, kad pravestų šio kaimo pievų melioraciją (kad pievas nusausintų). Kadangi šio kaimo pievos nėra klampios ir net mažai šlapios, tai vietos ūkininkai, neturėdami pinigų, visi vienu balsu nesutiko, kad būtų vedami jų pievų melioracijos darbai. Tuomet inžinierius pasikvietė savo darbininkus ir pradėjo kasinėti. Vietos ūkininkai susirinko ir tuos darbininkus išvaikė.

Po kurio laiko į Klaišius buvo atvažiavęs pats apskrities storasta, kuris, apžiūrėjęs. pievas, pripažino, kad čia pievoms melioracija iš tikro nesanti reikalinga. Žmonės buvo nudžiugę. Jie manė, kad bent šio ekonominio krizio metu jie nebūsią verčiami prisidėti prie melioracijos darbų.

Bet po kelių mėnesių penki ūkininkai (Jonas Valiukevičius, Motiejus Valiukevičius, Adomas Palubiankas, Jonas Balcevičius ir Adolpas Tėvelis) buvo pašaukti teisman ir kaltinami, kad išvaikė pievų nusausinimo darbininkus ir kad sutrukdė darbą Teismas visus nuteisė 10 mėnesių kalėjimo. Nuteistieji apeliavo aukščiau. Tačiau ir ten pirmojo teismo sprendimą patvirtino. Dėl lėšų stokos toliau apeliuoti negalėjo.

Teismo sprendimui įsigaliojus, visi aukščiau sužymėti ūkininkai š. m. birželio 30 d. paimti į kalėjimą.

Melioracijos darbai varomi toliau. Kaip komasacija, taip ir ši melioracija vietos ūkininkams turės brangiai kaštuoti. Iš kur žmonės ims pinigų — nežinia.

Aguona.

Ceikiniai, Švenčionių apskr. *Javų derlius.* Ceikinių apylinkėje šiemet visą gegužės ir pirmą pusę birželio mėn. nebuvo lietaus ir buvo šaltas oras. Ūkininkai buvo pristigę gyvuliams pašaro, ilgai nebuvo žolės ir nenorėjo dygti vasarojus. Buvo didelis pavojus javų derliui, ypač vasariniams javams. Bet birželio mėn. antroje pusėje oras atšilo ir pradėjo taisytis javai.

Dabartiniu metu šios apylinkės javai labai gražiai atrodo o ypač žirniai, avižos, bulvės dobilai ir miežiai. Menkiau atrodo linai. Rugiai stipresnėse dirvose geri, silpnesnėse—vidutiniški. Daugely vietų jau baigiami piauti.

Šią vasarą apie Švenčionėlius ir Kaltinėnus pabrangęs yra šienas. Jau dabar už gero šieno pūdą mokama 1 auks. 50 sk. Šieną supirkinėja kareiviai. Ūkininkai, kurie turi parduoti, yra patenkinti. Bet šiose apylinkėse pievų mažai tėra. Daugelis kasmet patys šieną turi pirkinėti.

Algimantas.

Ceikiniai, Švenčionių apskr. *Vieši reikalai.* Ceikinių parapija yra beveik vienų lietuvių gyvenama. Todėl Ceikinių bažnyčioje visos nelotyniškos pamaldos ir giedojimai būna lietuvių kalba. Bet ir lenkams kas šventadienis prieš (mišias) sakomas lenkų kalba pamokslas. Jo ateina klausyti labai nedaug žmonių — viena kita moterėlė.

Bažnyčioje lietuviškus giedojimus iki šiol pavyzdingai palaikydavo visas vietos ir apylinkės šviesesnis jaunimas. Bet dabar kai kurie, pavyzdžiui, Ceikinių ir Dainių giedotojai pradėjo nuo bažnytinio choro šalintis. Ant vargonų nė nepasirodo. Anksčiau bažnyčioje lietuviškus giedojimus palaikydavo daugiau suaugęs jaunimas, dabar daugiau jaunesnieji.

Mūsų parapijoje dabar klebonauja visų gerbiamas kun. Varanavičius. Jis yra geras pamokslininkas ir organizuoto gyvenimo mėgėjas. Jo rūpesčiu yra suorganizuota lietuviškos bažnytinės dragijos: vidaus misijų, blaivininkų, vaikų Eucharistijos karžygių, Gyvojo ražončiaus ir kt.

Ceikinių miestelyje veikia Daugėliškio lietuvių pieninės nugrėbimo punktas (filija). Ji kasdien perdirba apie tris tūkstančius litrų pieno.

Ceikinių parapija pavyzdingai palaiko lietuviškąją spaudą. Dabar čia ateina lietuviškų laikraščių du šimtai egzempliorių.

Tik vienas čia dar neišrautas neigiamas paprotys — tai girtavimas. Ceikinių Abromėlio smuklė visuomet pilna, — daugiausia šeštadieniais. Pasigėrę paskiau miestelyje kelia triukšmus ir plūsta visokius niekus. Bet reikia tikėtis, kad ir šioje srityje žmonės susipras ir liausis gėrę alkoholinius gėralus.

R—s.

Asava, Lydos apskr. *Skirstosi į vienkiemius.* Asava yra nedidelis bažnytkaimis. Jame yra pasiturinčių ir labai vargingai gyvenančių žmonių.

Dabar asaviečiai skirstosi į vienkiemius. Tarp jų yra daug nesusipratimų dėl bendrų ganyklų, kurios yra gautos rusų laikais. Mat, daugiau turį žemės norėtų daugiau gauti ir ganyklų, o mažažemiai nesutinka šitaip dalintis.

Asavoje yra didelė akmeninė bažnyčia, trys krautuvės ir valstybinė pradžios mokykla. Bažnyčioje nuo a.a. kun. K. Stašio klebonavimo laikų lietuviško žodžio negirdėti. Dabartinis klebonas kun. Hanusovskis palaiko ryšius tik su nelietuviais. Net ir jo vedamoje katalikiškos akcijos organizacijoje dalyvauja tik nelietuviai.

Vietos jaunimas lietuviškai jau nebekalba. Moka lietuviškai kalbėti tiktai vyresnieji ir seneliai. Dabar Asavoje yra tik dvi visai lietuviškos šeimos. Jaunimas surašinėjamas į „Ščelcų" ir „Młoda Wieś" organizacijas.

m. n.

Druja, Dysnos apskr. *Ištremt i ir klerikai.* „Aido" 12 nr. buvo rašyta, kad admistracinės valdžios sprendimu š.m. birželio mėnesį iš Drujos vienuolyno ištremti keturi gudų marijonų vienuoliai: kun. Juozas Dašuta, kun. Kazys Smulka, kun. Vitalis Chamionka ir kun. Jurgis Kašyra.

Dabar tenka pranešti, kad šio mėnesio 8 d. iš to paties Drujos vienuolyno ištremti penki gudų marijonų klerikai: Antanas Padziava, Česlovas Sipavičius, Kazys Sarulis, Banys Sarulis ir Kazys Aniskavičius.

Drujietis.

Navinykai, Suvalkų apskr. *Neįvyko pasilinksminimo pramoga.* Šio mėnesio 16 d. Navinykuose pas vietos gyventoją Sandą turėjo įvykti vietos ir apylinkės lietuvių studentų, moksleivių ir kaimo jaunimo bendra pasilinksminimo pramoga — šokių vakarėlis. Norėta tik pašokti, pažaisti, padainuoti. Tai būtų buvęs ne viešas, bet šeimyniškas savybės vakarėlis.

Tačiau ši pasilinksminimo pramoga neįvyko, nes atėjęs Krasnavo valsčiaus policijos komendantas Šmitas liepė susirinkusiems išsiskirstyti, sakydamas, kad esanti nelegali pramoga.

Ąžuolynas.

Dotinėnai. Švenčionėlių vals. *Sporto rungtynės.* Šio mėn. 17 dieną mūsų kaime buvo draugiškos Dotinėnų ir Jankaučiznos jaunimo tinklasviedžio (tinklinio) rungtynės. Dotinėnų jaunimas išlošė 3:0 15:0, 15:2, 15:10.

Mūsų kaime jau kelinti metai, kaip jaunimas sportuojasi. Turi atskirą didžiulę aikštę, kur vasarą šventadieniais susirenka iš kaimo ir apylinkės jaunimas ir žaidžia, mankštinasi. Be aikštės, turi dar pačių darytą, labai gerą, tinklą, du sviedinius ir švilpuką.

Labai gražu, kai jaunimas, užuot vaikščiojęs po karčiamas, lošęs kortomis, užsiima gražia, naudinga ir kitiems kaimams pavyzdinga pramoga.

K—kas.

VILNIAUS KRONIKA

Buvo atvykęs Amerikos lietuvių choras „Pirmyn“

Kaip jau esame rašę, šiomis dienomis turėjo atvykti į Vilnių ir čia surengti lietuviškų dainų koncertą dabar Lietuvos Valstybėje viešįs ir koncertuojąs stiprus Amerikos lietuvių choras „Pirmyn”, bet paaiškėjus, kad šiuo laiku Vilniuje koncertas surengti ne visai pavyktų, choras nuo savo sumanymo atsisakė. Bet vis dėlto Amerikos lietuviuose troškimas pamatyti Vilnių tiek yra stiprus, kad jie pasiryžo Vilnių aplankyti nors kaip paprasti svečiai. Taip jie ir padarė. Liepos 28 d. jie buvo atvykę iš Kauno Vilniun tik keliom valandom. Uždėję Rasų kapinėse ant Dr. Jono Basanavičiaus kapo gyvų gėlių vainiką ir aplankę žymesnes Vilniaus miesto vietas, tą pačią dieną amerikiečiai lietuviai vėl sugrįžo Kaunan.

Keičiami uždarytų draugijų kuratoriai

Aname „Aido“ numeryje buvo rašyta, kad Vilniuje eina gandai, jog noris pasitraukti iš savo pareigų uždarytosios Vilniaus Lietuvių Mokslo Draugijos valdiškas kuratorius adv. Venslavskis. Dabar tuos gandus lyg ir patvirtina antri gandai, kurie sako, kad vietoj adv. Venslavskio Lietuvių Mokslo Draugijos kuratorystė (turto globojimas) pavedama uždarytųjų Vilniaus ir Švenčionių „Ryto“ ir Liet. šv. Kazimiero draugijų kuratoriui adv. Vilianovskiui. Liet. šv. Kazimiero D-jos kuratorystė esą perduodama į uždarytosios Vilniaus Lietuvių Labdarybės D-jos kuratoriaus J. Švedo rankas.

Tokiu būdu, jei tie gandai pasitvirtintų, Lietuvių Mokslo Draugijos turtas patektų į jau pagarsėjusio adv. Vilianovskio rankas.

Kaip žinia, adv. Vilianovskis gyvena Varšuvoje ir į Vilnių atvažiuoja tik retkarčiais. Jį pavaduoja vicekuratorius V. Matuševskis.

Negavo užsienio pasų vykti Lietuvos Valstybėn

Lietuvos ir Lenkijos valstybėms užmezgus normalius kaimyninius santykius ir pradėjus veikti tarp abiejų valstybių įvairiom susisiekimo priemonėm, kaip iš anos, taip ir šios pusės kai kas, reikalų verčiami, mėgina įsigyti užsienio pasus, vizas ir vyksta vieni vienon, kiti kiton pusėn. Kaip anoje pusėje duodami galimumai pasinaudoti esamomis tarp šių valstybių susisiekimo priemonėmis — mes nežinome. Teko tik sužinoti, kad Vilniuje kai kas anon pusėn vykti negauna užsienio pasų. Pavyzdžiui, Vilniaus Miesto Storastijoje atsakyta duoti užsienio pasai vykti Lietuvos Valstybėn šiems asmenims: adv. apl. P. Grybauskui, Vyt. Didžiojo gimnazijos mokyt. J. Tijūnelytei ir G. Šlapelytei. Pastaroji sakosi turinti ir Lenkijos pasiuntinybės Kaune patvirtintą pažymėjimą, kad ji ten iš tikrųjų turinti nuvykti.

Kuriam tikslui?

Vilniaus lenkų dienraščio „Kurjer Wileński” bendradarbė p. Janina Civinska pradėjo lankytis pas mūsų uždarytųjų įstaigų ir organizacijų buvusias vadovybes, teiraudamasi, koks buvęs tų organizacijų ir įstaigų veikimas, už ką jos yra uždarytos ir koks dadar jų yra likimas.

Teko girdėti, kad liepos 27 d. ji rinko žinias apie uždarytąjį Vilniaus Lietuvių Tautinį Komitetą. Tuo reikalu ji buvo atvykusi pas to Komiteto pirmininką p. K. Stašį. Kitą kartą žadėjusi atsilankyti ir pas kitų uždarytų lietuviškųjų organizacijų ir įstaigų buvusias vadovybes.

Tremiama lietuvio Bimbiro šeima

Vilniaus Miesto storastos įsakymu, Vilniaus gyventojas Juozas Bimbiras su visa šeima tremiamas iš Lenkijos. Miesto Storastija nedavusi Bimbirui leidimo ilgiau gyventi Lenkijoje, kaipo neturinčiam pilietybės, isakė išvykti iš Lenkijos iki rugpiūčio 15 dienos.

Lenkų spauda gaudo mūsų laikraščio žinias

Paskutiniu laiku Vilniaus lenkų spauda ėmė gaudyti mūsų laikraščio žinias, visai nežymėdama, iš kur jos imamos. Tas žinias ji savotiškai sutraukia ir paskelbia kaip savo.

Pažymėtina, kad anksčiau lenkų laikraščiai to nedarydavo, o ypač vengdavo rašyti apie mūsų draugijų uždarymus. Kai kurie įsidėdavo tik oficialius pranešimus.

Plečkaitis turėsiąs teismo bylą

Neseniai Vilniaus lenkų spaudoje buvo „susikirtę” emigrantas Jeronimas Plečkaitis ir buvęs jo šalininkas Pranas Ancevičius. Dabar š. m. 26 d. viename Vilniaus lenkų laikraštyje buvo įdėtas Pr. Ancevičiaus pareiškimas, kuriuo jis viešai pranešė, kad liepos 25 d. jis Vokiečių gatvėje Jeronimo Plečkaičio buvęs chuliganiškai užpultas ir kad ¦to incidento bylą kreipiąs teisman.

Paleistas iš Berezos gudų poetas

Lenkų spauda praneša, kad šiomis dienomis buvo paleistas iš Berezos gudų poetas S. Chmara, kuris Berezoje buvo laikomas metus ir 3 mėnesius.

Klaidos atitaisymas

Praėjusio numerio kronikos žinutėje „Svečiai“ įsibrovė klaida. Vilniuje viešėjo ne Juozas, bet istorikas Simas Sužiedelis.

Redakcijos atsakymai

Jonui Bielekui. Vilniuje tokia ekskursija dabar neorganizuojama. Užsienio pasų kaina visur ta pati. Ar ji atpigs, ar pabrangs, sunku žinoti.

Ąžuolynui. Dėl suprantamų priežasčių kai ką turėjome išleisti.

Gvaizdikui. Pasinaudosime kitą kartą. Prašome ir toliau rašinėti.

J. L. Dėl atvažiavimo ir dėl priėmimo sąlygų kreipkitės į tos uždarytos draugijos kuratorių.

Vapsai. Negalėsime įdėti, nes matyti, kad rašote ne viešojo, reikalo, bet keršto vedami. Patartumėm į tą faktą pažiūrėti blaiviai. Kitokiais klausimais ir reikalais prašome rašinėti.

Amerikos lietuvių dovana

Šią vasarą į Lietuvą atvyksta daug Amerikos lietuvių— daugiausia ekskursijos. Važiuodami į Lietuvą, amerikiečiai atveža Lietuvos organizacijoms ir įstaigoms dovanų. Dabar Kauno laikraščiai praneša, kad rugpiūčio mėnesio pirmomis dienomis į Lietuvą atvyksta dar viena Amerikos lietuvių ekskursija, su kuria važiuoja ir amerikietis lietuvis lakūnas Povilas Šaltenis. Jis atvežąs Amerikos lietuvių aukomis nupirktą modernų metalinį lėktuvą, kurį perduosiąs Lietuvos Šaulių Sąjungai.

Dar viena susisiekimo linija

Šiomis dienomis suomių oro susisiekimo bendrovė „Aero“ pradėjo derėtis su latvių pašto ir telegrafo depertamentu dėl orinio susisiekimo įvedimo tarp Helsinkio ir Rygos per Taliną. Ta liniją numatoma iš Rygos pratęsti į Kauną, Karaliaučių ir Berlyną. Bendrovė norėtų susisiekimą jau pradėti rugpiūčio 1 d. Nauja oro linija būtų penkta, kuri jungia Rygą su įvairiomis Europos valstybėmis. Suomiai nori atidaryti naują liniją iš dalies ir turizmo sumetimais. Paskutiniu laiku lėktuvai į Suomiją turi tiek keleivių, kad Rygoje reikia kelias dienas iš anksto užsakyti bilietus. Nauja linija rengiama, ir turint olimpinius žaidimus galvoje.

Įvairumai

Banginių paroda

Oslo mieste, atidaryta banginių bei jų gaudymo paroda. Parodoje suglaustai vaizduojama banginių gaudymo istorija. Parodos salės prieškambaryje yra didžiųjų banginių medžiotojų — pionierių biustai. Didžiuliame žemėlapyje vaizduojama įdomios banginių kelionės. Jie nuo gegužės mėnesio iki rugsėjo mėnesio būna šiltuosiuose vandenyse, o nuo spalių iki balandžio mėnesio keliauja iki ledų juostos pietinėje Lediniuotojo vandenyno dalyje. Po dešimties arba vienuolikos mėnesių po šios kelionės gimsta vaikai, kurie yra 2.000 kilogramų svorio ir septynių metrų ilgio. Banginė motina vaiku rūpinasi septynis mėnesius. Po to banginiukas jau sveria 24.000 kilogramų.

Iš čia matyti, kad banginis per menesį priauga apie 3 000 kilogramų arba po 100 kilogramų per dienę. Po dviejų metų banginis jau yra 23 metrų ilgio, o kartais pasiekia net trisdešimt ir dar daugiau metrų. Vienas parodoje išstatytas banginis, kuris yra maž_daug devynerių metų, sveria 77.000 kilogramų.

Netrukus važinėsime „oro dviračiais“

Paryžiaus dienraštis „Intransigeant“ skelbia žinią, visur sukėlusią didelį susidomėjimą.

Nuo pat legendinio Ikaro laikų žmonija svajoja apie prietaisą, kuris be jokio variklio, tik raumenų jėga, įgalintų žmogų pakilti į orą ir skristi kaip paukštis skrieja. „Intransigeant“ praneša iš Italijos, esą, ten išrasta priemonė tai problemai išspręsti. Tą priemonę išradęs italas karininkas, pasaulinio karo invalidas Lukatis.

Lukačio aparatas varomas kojomis, kaip dviratis. Gudriai kombinuotais įtaisymais sukamas propeleris 1.400 apsisukimų per minutę greičiu. To propelerio keliamas lengvas aparatas sparčiai pakyla nuo žemės be jokios pašalinės pagalbos ir gali laikytis ore, iki pavargsta pats „variklis—lakūnas. Įdomiausia Lukačio aparato savybė ta, kad jam pakilti ir nutūpti nereikia plačių aerodromų, kurie ikišiolinėms skraidymo priemonėms būtini. Ta savybė, o taip pat ir mažumas aparato, telpančio mažame sandėlyje vietoj didelio specialaus angaro, leidžia manyti, kad jis, galutinai išbandytas ir patobulintas, patenkins amžiną žmonijos troškimą paukščiu skristi. Tai jau ne tik bemotorinis lėktuvas, bet ir „oro dviratis“ prieinamas neišteklingiems žmonėms, negalintiems įsigyti didelio lėktuvo ir jį laikyti brangiai kaštuojančiuose angaruose.

Italų spauda į tą išradimą kreipianti daug dėmesio, ypač, kiek jis galįs tikti karo tikslams. Jei jis tiktų karo tikslams, esą, griūtų visi senosios taktikos principai, nes tokiais lėktuvais paskiri kareiviai galėtų nepaprastai greitai perskristi iš vienos vietos į kitą.

Ar esi išsirašęs laikraštį „Aidą“?

Palestinoje kaskart neramiau

Neatsižvelgiant į tai, kad paskutiniu metu anglai į Palestiną sutraukė daug kariuomenės, visame krašte ne tik kad nepagerėjo padėtis, bet diena dienon ji blogėja. Arabai su žydais, negalėdami vesti atviros kovos, imasi vieni prieš kitus teroro. Nėra beveik tos dienos, kad tai vienur, tai kitur nebūtų užmuštų žydų ir arabų. Daugiausia žūna vienų ir kitų nuo bombų, kurias teroristai mėto į minias.

Pavyzdžiui, šio mėn. 25 dieną Haifos miesto rinkoje, kur buvo daug suvažiavusių žmonių, nežinomi asmens metė bombą, kurios sprogimo metu vietoje žuvo 47 žmonės ir 57 buvo sužeisti. Žuvo daugiausia arabų, iš viso 43 ir 4 žydai.

Tuojau po to miesto gatvėse pradėjo rinktis didesni arabų būriai, kuriuos išklaidė policija ir kariuomenė. Sklaidimo metu daugelyje žydų krautuvių buvo išdaužyti langai, vienas žydas nušautas, o kitą arabai akmenimis užmušė.

Tolimuose Rytuose nieko naujo

Tik įvyksta dažni susišaudymai

„Aido“ skaitytojai jau žino, kad paskutiniu metu žymiai pablogėjo Japonijos—Sovietų Rusijos santykiai, kai Sovietų Rusijos kariuomenės būrys užėmė ginčytiną teritorijos dalį.

Iš karto japonai griežtai užreagavo reikalaudami kuo greičiau išvesti Sovietų kariuomenės būrius iš Mandžūrijos. Bet vėliau pakeitė savo griežtą nusistatymą ir pradėjo derybas. Kuo jos pasibaigs— sunku būtų pasakyti. Prie geros valios, panašūs nesusipratimai visada galima užbaigti geruoju. Tačiau šiuo žygiu neatrodo, kad Japonija galėtų geruoju susikalbėti su Sovietų Rusija, kurios pasienio kariuomenės būriai vis dažniau įsiveržia į Mandžūriją.

Telegramų pranešimu, šiomis dienomis Sovietų Rusijos pasienio kariuomenės dalys keliose vietose perėjo Mandžūrijos sieną ir visur įvyko susišaudymų.

Kadaise teisė kitus, dabar pats bus teisiamas

1934 metais vasarą buvo nužudytas tuometinis Austrijos kancleris Dolfusas. Nužudė jį hitlerininkai, kurių keli teismo sprendimu buvo sušaudyti. Nužudžius Dolfusą ir nepasisekus hitlerininkų sąmokslui, Austrijos kancleriu liko Šušnigas, kurio viešpatavimo metu Austrijoje galutinai įsigalėjo hitlerininkai, o šiemet, kaip žinia, kovo 12 dieną Austriją užėmė Vokietijos kariuomenė.

Užėmus Austriją, tuojau buvo suareštuotas kancleris Šušnigas, kuris ir iki šiol dar nepaleistas.

Dabar vokiečių spauda praneša, kad netrukus kancleris Šušnigas bus teisiamas, kaipo „valstybės išdavikas“, už tai, kad 1934 metais, nužudžius kanclerį Dolfusą, neatidavė valdžios hitlerininkams, bet paėmė į savo rankas.

KARAS KINIJOJE

Japonai artinasi prie Hankou

Gaunamos žinios iš Kinijos aiškiai sako, kad japonų kariuomenė slenka vis artyn prie Hankou miesto, kuriame iki šiol buvo laikinoji Kinijos vyriausybės sostinė.

Telegramų pranešimu, šio mėn. 27 dieną japonai užėmė Kiukango miestą, kuris yra prie Jangstes upės, 215 kilometrų nuo Hankou. Šio miesto užėmimas yra didelis japonų laimėjimas ir jie dabar visomis jėgomis eis pirmyn. Kiukango miesto apylinkėse yra sutraukta apie 80.000 japonų kariuomenės, Jangstes upėje yra apie 5.000 ginkluotų motorinių valčių, kurios, prasidėjus puolimui, lygegrečiai plauks į Hankou pusę.

KARAS ISPANIJOJE

Sukilėliai jau ruošiasi žiemos karui

Anglu dienraštis „Times“ deda savo karo korespondento Ispanijoje straipsnį, kuriuo konkrečiais duomenimis atvaizduojamos tos jėgos, kurios dabar grumiasi naminio karo suniokiotoje Ispanijoje. Pirmiausia korespondentas pabrėžia, kad abiem kariaujančioms šalims jau trūksta apmokytų kariuomenės rezervų. Abi šalys turi beveik po 600.000 kovotojų, tačiau generolas Franko turi stipresnę aviaciją ir artileriją. Sukilėliai turi 700 karo lėktuvų, o vyriausybininkai tik 300. Be to, tik kai kurie iš Sovietų Rusijos atsiųsti lėktuvai savo pajėgumu prilygsta vokiečių ir italų lėktuvams. Majorkos saloje sukilėliai turi laivyno bazę su geru karo inžinierių kadru. Vokietijos ir Italijos karo lakūnai keičiami kas du — tris mėnesiai, o vyriausybininkų lakūnai kovoja negaudami jokio poilsio

Ir vis dėlto sukilėlių štabas greitu laiku galutinai sumušti vyriausybininkus nesitiki. Reiškiasi simptomai, kurie rodo, kad sukilėliai jau iš anksto ruošiasi žiemos karui“, — baigia korespondentas.

Didelis sukilėlių puolimas

Telegramų pranešimų, paskutinėmis dienomis Ispanijos sukilėliai visuose frontuose pradėjo didelį puolimą (ofensyva), kuris jiems gerai pavykęs.

Sukilėlių štabas praneša, kad vien šio mėn. 25 dieną iš vyriausybininkų buvo atimta apie 3.000 kvadratinių kilometrų plotas ir paimta apie 5.000 belaisvių.

Podraug pranešama, kad puolant vyriausybininkus visuose frontuose vyko atkaklūs mūšiai, kurių metu abiejose pusėse buvo daug užmuštų ir sužeistų.

Taip pat sukilėlių lėktuvai beveik kasdieną bombarduoja vyriausybės rankose esamus miestus. Paskutiniu metu ypač dažnai bombarduojamas Madrido miestas.

RUDNIOS PARAPIJAI
yra reikalingas lietuvis vargoninkas,
mokąs neblogai vesti bažnytinį chorą.
Sužinoti „AIDO“ redakcijoje.

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA:
Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1.
Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai.
Atskiro numerio kaina 10 skatikų.
Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.**

„RUCH“ spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.